

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПНУ
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Херсонський державний університет**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРІ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VIII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

07 листопада 2025 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі: збірник тез доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 07 листопада 2025 р., Мукачево / Ред.кол.: Добош О.М. (гол.ред.) та ін. Мукачево: МДУ. 2025.360 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 8 від 14 листопада 2025 р.)**

Рецензенти:

Бондар Т.І. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету

Фізеші О.Й. – завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету, доктор педагогічних наук, професор

У збірнику вміщено тези доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенчик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

РОЗДІЛ 6 ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	
<i>Білик Олена, Горзов Мирослава</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО НАВЧАННЯ	229
<i>Брижак Надія, Желізняк Микола</i> ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЧЕРЕЗ ПОЗАУРОЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ	234
<i>Горват Маріанна, Лакатош Марина</i> ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНИХ ВЗАЄМОСТОСУНКІВ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ЕКСКУРС КАТЕГОРІЇ «ТОЛЕРАНТНІСТЬ»	238
<i>Горват Маріанна, Фурінець Ірина</i> ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	240
<i>Лілія Дерік</i> СУЧАСНИЙ УРОК У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: БАЛАНС МІЖ ТРАДИЦІЄЮ ТА ІННОВАЦІЄЮ	242
<i>Перепелиця Владислава, Мочан Тетяна</i> ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ПРОФЕСІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	247
<i>Тяско Інна</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ УМІНЬ ДОСЛІДЖУВАТИ НАУКОВО-ХУДОЖНІ ТЕКСТИ	250
<i>Фенцик Оксана, Денисенко Світлана</i> ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ПРИКМЕТНИКА	252
<i>Фенцик Оксана, Голіш Ніколетта</i> МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АУДІАТИВНИХ УМІНЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	255
РОЗДІЛ 7 АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	
<i>Атрощенко Тетяна, Вереш Каріна</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА СУТНІСТЬ ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО <i>Ольга Банзерук</i> ВІКУ	259
<i>Банзерук Ольга</i> ГОТОВНІСТЬ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ	262

Владислава Перепелиця

спеціальність 013 Початкова освіта,
другий (магістерський) рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет

Тетяна Мочан

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ПРОФЕСІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Формування у молодших школярів інтересу до професій є важливим завданням сучасної освіти. Вивчення світу професій на ранніх етапах розвитку сприяє розширенню кругозору дітей, формуванню уявлення про соціальну значущість праці та розвитку їхніх особистісних якостей. Інтерес до професій виникає під впливом різних факторів, серед яких велике значення мають родинне середовище, педагогічні впливи, соціальні умови та індивідуальні особливості самих учнів. У цьому контексті важливо не лише інформувати дітей про різноманіття професій, а й створювати умови для формування їхньої позитивної мотивації до трудової діяльності та професійного самовизначення.

Одним із ключових факторів, які впливають на розвиток інтересу до професій у молодших школярів, є родинне середовище. Сім'я виступає першим і найважливішим соціальним середовищем, де дитина отримує базові уявлення про працю. Професійна діяльність батьків, їхнє ставлення до своєї роботи, обговорення трудових досягнень чи труднощів – усе це формує уявлення дітей про світ праці. Якщо батьки із захопленням розповідають про свою професію, це може викликати інтерес у дитини. Наприклад, лікар, який ділиться історіями про допомогу пацієнтам, або будівельник, який розповідає про зведені будинки, викликають у дітей захоплення своєю справою і формують позитивне ставлення до праці загалом [2].

Другим важливим фактором є освітнє середовище, яке сприяє ознайомленню учнів із професіями та розвитку інтересу до них. У початковій

школі вчитель відіграє ключову роль у цьому процесі. Педагог може інтегрувати тематику професій у різні навчальні предмети, використовуючи інтерактивні методи навчання, такі як проєктна діяльність, рольові ігри та екскурсії. Наприклад, під час уроків з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» можна розповідати про роботу агрономів, екологів або зоологів, а на уроках математики пояснювати, як знання цифр допомагають бухгалтерам, архітекторам чи інженерам. Такі підходи дозволяють дітям не лише дізнатися про професії, а й побачити зв'язок між навчальними предметами та реальним життям [1].

Важливим інструментом у формуванні інтересу до професій є позакласна та позашкільна робота. Різноманітні гуртки, секції та творчі об'єднання дозволяють дітям випробувати себе у різних видах діяльності. Наприклад, участь у театральному гуртку може пробудити інтерес до професій актора чи режисера, а заняття у технічному гуртку – до роботи інженера або винахідника. Важливу роль відіграють і профорієнтаційні екскурсії, під час яких діти відвідують різні підприємства, знайомляться з умовами праці та спілкуються з представниками професій. Такі заходи дають змогу школярам на власні очі побачити реальний світ праці, що часто має значно більший вплив, ніж абстрактні розповіді.

Окремо варто звернути увагу на роль ігрової діяльності у формуванні інтересу до професій. Гра є провідним видом діяльності молодших школярів, і через неї діти легко засвоюють нову інформацію. Рольові ігри, які моделюють професійну діяльність, дозволяють дітям «приміряти» на себе різні професії. Наприклад, гра у лікаря, продавця, поліцейського або пекаря дає змогу дитині відчувати себе у певній ролі, зрозуміти основні завдання тієї чи іншої професії, а також викликає позитивні емоції, пов'язані із процесом гри. Такі ігри розвивають уяву, соціальні навички та позитивне ставлення до праці [1].

Соціальне середовище загалом також має значний вплив на формування інтересу до професій. Сучасні засоби масової інформації, включаючи телебачення, інтернет і соціальні мережі, виступають потужними джерелами інформації про різноманітні професії. Дитячі програми, документальні фільми, відеоролики, блоги чи мультфільми, у яких герої виконують певну професійну

діяльність, можуть зацікавити дитину і сприяти її бажанню більше дізнатися про цю сферу. Наприклад, серіали про ветеринарів чи пожежників часто викликають інтерес до цих професій у молодшому віці [3].

Водночас не можна не враховувати індивідуальні особливості дітей, які також є важливим фактором у формуванні інтересу до професій. Кожна дитина має свої здібності, інтереси та схильності, які впливають на вибір майбутньої діяльності. Наприклад, дитина, яка любить малювати, може проявити інтерес до професії художника чи дизайнера, а школяр, якому подобається працювати з технікою, – до професії інженера чи програміста. Завдання дорослих – допомогти дитині розпізнати свої здібності та підтримати її у розвитку цих нахилів.

Ще одним важливим аспектом є забезпечення рівного доступу до інформації про професії для всіх дітей, незалежно від їхніх соціальних чи економічних умов. Школи та громади повинні створювати можливості для ознайомлення дітей із різними сферами діяльності, організовувати профорієнтаційні заходи, залучати фахівців різних галузей для проведення майстер-класів і лекцій. Такий підхід дозволить уникнути стереотипів щодо вибору професій і сприятиме формуванню у дітей усвідомленого ставлення до трудової діяльності.

Сучасна освіта повинна бути орієнтована не лише на передачу знань, а й на підготовку дітей до реального життя. Формування інтересу до професій у молодших школярів є важливою складовою цього процесу, оскільки саме в цьому віці закладаються основи світогляду, ціннісних орієнтацій і ставлення до праці. Використання інтерактивних методів навчання, позакласних заходів, ігрових форм діяльності та взаємодії з соціальним середовищем дозволяє ефективно залучати дітей до пізнання світу професій і сприяти їхньому гармонійному розвитку [2].

Таким чином, формування інтересу до професій у молодших школярів залежить від багатьох взаємопов'язаних факторів – родинного середовища, педагогічного впливу, соціальних умов, індивідуальних особливостей дитини. Важливою є системна робота всіх учасників освітнього процесу, спрямована на створення умов для розвитку позитивного ставлення до праці, творчого

самовираження та усвідомлення важливості професійної діяльності. Цей процес є основою для формування у дітей відповідальності, впевненості у своїх силах і бажання зробити свій внесок у майбутнє суспільства.

Список використаних джерел:

1. Тимчук Л. І. Методична підготовка вчителів початкових класів до формування професійних інтересів учнів: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 Академія педагогічних наук України; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ, 2010. 298 с.
2. Тимчук Л.І. Прогностично-профорієнтаційна робота вчителя початкових класів. Методичний посібник. Київ, 2009. 125 с.
3. Шпак В. П., Дубровіна І. В. Мотиви вибору професії майбутніми вчителями початкової школи. *Вісник*. 2020. №1471. С. 25.

Інна Тяско

спеціальність 013 Початкова освіта
другий (магістерський) рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ УМІНЬ ДОСЛІДЖУВАТИ НАУКОВО-ХУДОЖНІ ТЕКСТИ

Формування умінь досліджувати науково-художні тексти є багатоаспектним педагогічним завданням, що інтегрує розвиток читацької, пізнавальної та комунікативної компетентностей. Успіх цього процесу залежить від цілеспрямованого використання дидактичних прийомів, які вчать дітей одночасно цінувати красу слова і точність факту. Насамперед, сучасний освітній процес вимагає від молодших школярів не лише репродуктивного засвоєння інформації, а й здатності до критичного аналізу та синтезу знань, отриманих із різноманітних джерел. Серед таких джерел науково-художні тексти займають особливе місце, оскільки вони органічно поєднують достовірну наукову інформацію з доступною, образною та емоційно насиченою художньою формою [2]. Формування вмінь досліджувати такий тип тексту є важливим кроком у розвитку пізнавальної компетентності, оскільки вимагає одночасного залучення логіко-понятійного апарату (для засвоєння фактів) та емоційно-оцінного апарату (для сприйняття форми та ідеї).

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>